

Rautalammin kunnan tekoälypolitiikka

Johdanto

Tässä tekoälypolitiikassa määritellään Rautalammin kunnan tekoälyä hyödyntävien sovellusten, järjestelmien ja palveluiden käyttöä koskevat periaatteet, vastuut ja tavoitteet. Poliittikka toimii ylätasoin linjauksena ja pohjana tarkemmille ohjeille ja menettelyille, joita kunnassa laaditaan tekoälyn käytön tueksi.

Tekoälyn hyödyntämisen tavoitteena on tukea kunnan perustehtävää, parantaa palveluiden laatua ja saavutettavuutta, tehostaa toimintaa sekä tukea henkilöstön asiantuntijatyötä. Tekoälyn käyttö ei saa vaarantaa hyvää hallintoa, tietosuojaa, tietoturvaa tai kuntalaisten ja henkilöstön luottamusta.

Tätä politiikkaa sovelletaan koko Rautalammin kunnan organisaatiossa, kaikilla toimialoilla ja kaikessa tekoälyn hyödyntämisessä.

Määritelmät

Tekoälyllä (Artificial Intelligence, AI) tarkoitetaan järjestelmiä ja sovelluksia, jotka kykenevät suorittamaan tehtäviä, joihin normaalisti liitetään ihmisen älyä, kuten oppimista, päättelyä, ennakkointia, sisällön tuottamista tai luokittelua.

Generatiivisella tekoälyllä (GenAI) tarkoitetaan tekoälyjärjestelmiä, jotka tuottavat uutta sisältöä, kuten tekstiä, kuvia, ääntä tai videoita.

Tässä politiikassa noudatetaan Euroopan unionin tekoälysäädöksen (EU AI Act, 2024/1689) mukaisia määritelmiä ja luokitteluja.

Sääntely ja ohjaavat asiakirjat

Tekoälyn käytössä noudatetaan:

- Euroopan unionin tekoälysäädöstä
- Yleistä tietosuoja-asetusta (GDPR)
- Tiedonhallintalakia
- Julkisuuslakia
- Muuta soveltuva kansallista ja EU-tasoinsta lainsäädäntöä

Lisäksi tekoälyn käyttöä ohjaavat Rautalammin kunnan tietoturva-, tietosuoja- ja tiedonhallintaa koskevat politiikat ja ohjeet.

Tekoälyn käytön periaatteet

Rautalammin kunnassa tekoälyä hyödynnetään seuraavien periaatteiden mukaisesti:

- **Eettisyys ja vastuullisuus:** Tekoälyn käyttö on eettisesti kestävää ja perusteltua.
- **Ihmiskeskeisyys:** Tekoäly tukee ihmistä, eikä korvaa viranhaltijan vastuuta tai harkintaa.
- **Läpinäkyvyys:** Tekoälyn käyttö ja sen rooli päätöksenteossa on tarvittaessa selkeästi kuvattavissa.
- **Luotettavuus ja turvallisuus:** Käytettävät ratkaisut ovat tietoturvallisia ja tarkoituksenmukaisia.
- **Syrjimättömyys ja yhdenvertaisuus:** Tekoäly ei saa aiheuttaa suoraan tai välillistä syrjintää.
- **Tekijänoikeuksien kunnioittaminen:** Tekoälyä käytettäessä varmistetaan oikeudet tuotettuun sisältöön.

Lopullinen vastuu tekoälyn tuottaman sisällön oikeellisuudesta ja käytöstä on aina kunnalla ja tekoälyä hyödyntävällä viranhaltijalla tai työntekijällä.

Käytettävät tekoälyratkaisut

Käytössä olevista tekoälyratkaisuista ylläpidetään ajantasaista luetteloa osana kunnan tietojärjestelmäkokonaisuutta. Luettelosta tulee ilmetä:

- käytettävä teknologia
- käyttötarkoitus
- mahdolliset riskit ja rajoitteet
- vastuutahot

Myös olemassa oleviin järjestelmiin päivittyvät tekoälyominaisuudet kuuluvat tämän politiikan piiriin.

Uusien tekoälyratkaisujen käyttöönotto

Ennen uuden tekoälyratkaisun käyttöönottoa:

- arvioidaan käyttötarve ja tavoitteet
- selvitetään, onko vastaava ratkaisu jo käytössä
- tehdään tarvittavat tietosuoja- ja riskinarvioinnit
- varmistetaan tekoällysäädöksen vaatimusten täyttyminen

Käyttöönotto hyväksytään kunnan määrittelemän päätöksentekomallin mukaisesti.

Riskienhallinta

Tekoälyyn liittyvät riskit käsitellään osana kunnan kokonaisvaltaista riskienhallintaa.

Riskienhallinta on jatkuvaa ja kattaa muun muassa:

- tietosuojaan ja tietoturvaan liittyvät riskit
- virheelliset tai harhaanjohtavat tuotokset
- toiminnalliset ja maineeseen liittyvät riskit

Roolit ja vastuut

- Kunta vastaa kaikesta tekoälyn käytöstä ja sen vaikutuksista.
- Johto vastaa tekoälyn käytön ohjauksesta ja valvonnasta.
- Tietohallinto vastaa teknisistä linjauksista ja järjestelmäkokonaisuudesta.
- Toimialat vastaavat tekoälyn asianmukaisesta käytöstä omassa toiminnassaan.
- Henkilöstö vastaa ohjeiden noudattamisesta ja kriittisestä suhtautumisesta tekoälyn tuottamiin sisältöihin.

Osaamisen kehittäminen ja viestintä

Kunta huolehtii siitä, että henkilöstöllä on riittävä osaaminen tekoälyn vastuulliseen ja turvalliseen käyttöön. Tekoälyn käyttöä koskevista linjauksista ja muutoksista tiedotetaan aktiivisesti.

Hyväksyntä ja ylläpito

Tämä tekoälypolitiikka hyväksytään kunnanhallituksessa ja se tarkistetaan säännöllisesti tekoälyn ja sääntelyn kehittyessä.

Liitteet: Tekoälyn huoneentaulut ja ohjeistukset Rautalammin kunnassa